

Jan DVOŘÁK, *Oktaviánova cesta k moci. Politika a vzestup Caesarova dědice v letech 44-31 př. n. l.*, České Budějovice 2021, Historický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, bakalářská práce, 65 s.

Posudek oponenta bakalářské práce

Bádání o prvním římském císaři Oktaviánovi má v evropském i světovém dějepisectví dlouhou tradici. Jestliže si Jan Dvořák zvolil ve své bakalářské práci právě tuto problematiku, lze považovat výběr jeho tématu za vědecky velmi závažný. Za hlavní cíl svého pojednání si autor vytkl objasnit Oktaviánovu politiku v kontextu dějin římské říše v období od zavraždění Gaia Iulia Caesara v roce 44 př. Kr. po námořní bitvu u Actia o sedm let později, v níž porazil svého mocenského rivala Marka Antonia. Heuristicky vycházel především z překladů Appiánových děl a římských dějin Cassia Diona do češtiny, respektive angličtiny. Zmiňovaná historická díla vhodně doplnil dílčími poznatky z literárních prací dalších antických autorů (Annius Florus, Plútarchos, Velleius Paterculus, Gaius Suetonius Tranquillus). Zde je třeba vyzdvihnout autorovu velmi dobrou práci s cizojazyčnou – v tomto případě anglickou a americkou – literaturou. Především na ní je celé pojednání vystavěno. V osmi chronologicky koncipovaných kapitolách se poté veskrze deskriptivně zabýval Oktaviánovým původem, složitou situací v římském impériu po smrti Gaia Iulia Caesara, vstupem mladého Oktaviána do římské politiky a jeho politickou činností až do výše uvedené námořní bitvy u Actia.

Připomínky k předložené práci jsou koncepčního i věcného charakteru. Za nedostatečnou považují především první – bez dvou řádků dvoustránkovou – kapitolu (s. 3-5). V ní by měl autor vymezit předmět svého bádání, naznačit heuristická a metodologická východiska a shrnout dosavadní výzkumy týkající se zvoleného tématu. Zatímco určit předmět výzkumu a zhodnotit pramennou základnu se autorovi podařilo, zmínku o případném metodologickém ukotvení práce a jakýkoli náznak hodnocení stávající odborné literatury k danému tématu jsem v textu nenalezl. V případě práce s odbornou literaturou je také zajímavé, že se autor omezil výhradně na práci s (kolektivními) monografiemi. V soupisu použité literatury jsem nezaznamenal ani jednu zmínku o tom, že by pracoval s nějakými časopiseckými studiemi.

Drobnou věcnou poznámku bych měl také k autorově argumentaci na s. 4. Zde se rozepsal o Oktaviánově adopci Gaiem Iuliem Caesarem a zmínil, že „[m]noho lidí zpochybňovalo její platnost tehdy, a i dnes se najdou vědci, kteří pochybují o platnosti této adopce.“ Toto konstatování také opatřil pozn. 15 a odkazem na příslušnou stránku v práci J.

Bleickena. V poznámce či v textu se však případný čtenář nedozví, kteří badatelé platnost adopce zpochybňují a co je k takovému postoji vede. Osobně to považuji za velmi zajímavé a důležité, neboť to narušuje tradiční pohled na závěť Gaia Iulia Caesara. Na s. 10 autor hovoří o římském fenoménu *Pietas*. Nikde však nevysvětluje, co si pod tímto termínem představuje. Výraz *Pietas* má napříč lidskými dějinami mnohočetný význam (např. *Pietas Austriaca*, *Pietas* jako božstvo atd.).

Jisté výhrady také směřuji k jazykové a stylistické stránce pojednání. To se vyznačuje nejednotnou volbou slovesného času a osoby výkladu (třetí osoba singuláru, první osoba plurálu), hrubými gramatickými a syntaktickými chybami (s. 3, 6, 8, 9, 34, 47, 48, 50, 63). Jiný problém představuje skutečnost, že některé věty či souvětí nedávají smysl (například v nich chybí vhodné sloveso nebo předložka), případně mohou být dvojsmyslné. Kupříkladu na s. 4 autor píše, že „*Caesarův zájem o mladého Oktaviána lze pozorovat už od jeho 12 let.*“ Z věty tak není na první pohled zřejmé, ke které osobě se údaj o věku vztahuje, zda k Caesarovi, nebo k Oktaviánovi.

Na závěr bych si dovilil ještě jednu odbornou (a terminologickou) připomínku. V závěrečném hodnocení (na s. 62-63) autor označuje Oktaviána za „*gamblera, který postupem let od svého vstupu do římské politiky vytvářel systém, který stál na improvizacích a experimentech.*“ Současně konstatuje, že politik neměl žádné morální zábrany v osobním životě, neboť si za svou manželku „*vybral již vdanou ženu, která v té době měla už jednoho syna a čekala další dítě.*“ Ponechám-li stranou ahistorické použití veskrze moderního a naprosto nevhodného termínu *gambler*, velice bych doporučoval vyvarovat se takto příkrých a jednoznačných hodnocení. Autor může mít v konečném důsledku pravdu. Bylo by však na místě dokázat, že šlo v dějinách antického Říma o ojedinělý, výjimečný morální poklesek a nepouštět se na pole spekulativní historie, bez jakýchkoli dokladů.

Přes všechny výše uvedené výhrady bakalářskou práci Jana Dvořáka doporučuji k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat ještě stupněm **velmi dobře**.